

Realismus místo iluzí

pro českou diplomacii

Jan Zahradil – stínový ministr zahraničních věcí ODS

č. 13/2004

Jan Zahradil

stínový ministr zahraničních věcí ODS

Ing. Jan Zahradil se narodil 20. 3. 1963 v Praze, kde žije dodnes.

Absolvoval Vysokou školu chemicko-technologickou v Praze, obor technologie vody a životního prostředí. Po jejím ukončení pracoval jako výzkumný pracovník. V letech 1990–1992 byl zvolen poslancem FS. Působil jako poradce předsedy vlády ČR pro zahraničně politické otázky a poté jako vedoucí oddělení evropské integrace Úřadu vlády ČR.

V letech 1998–2004 byl poslancem Parlamentu ČR, kde zastával funkci místopředsedy Zahraničního výboru. V roce 2001 byl zvolen místopředsedou ODS, v letech 2002–2004 byl 1. místopředsedou ODS. Je stínovým ministrem zahraničních věcí, přičemž v této funkci působil i v letech 1998–2002. V roce 2002 byl Poslaneckou sněmovnou zvolen zástupcem ČR do Konventu o budoucnosti EU. Působil jako předseda stálé parlamentní delegace do Evropského parlamentu, v letech 2003–2004 byl vedoucím parlamentní delegace pozorovatelů v Evropském parlamentu. V roce 2004 byl zvolen do Evropského parlamentu a stal se předsedou europoslaneckého klubu ODS. Je předsedou české národní delegace v EPP-ED.

Je ženatý, má dceru a syna.

OBSAH

1. ÚVOD	3
2. TEORETICKÁ VÝCHODISKA ZAHRANIČNÍ POLITIKY	4
2.1. České zájmy	4
2.2. Charakteristika současného mezinárodního prostředí	4
2.3. Důsledky pro českou zahraniční politiku	5
3. MULTILATERÁLNÍ A BILATERÁLNÍ VZTAHY	7
3.1. Evropská unie	7
3.2. Transatlantická vazba, NATO	12
3.3. Bilaterální vztahy	13
4. EKONOMICKÁ DIPLOMACIE	16
4.1. ČR v systému mezinárodní obchodní výměny	16
4.2. Úkoly ekonomické diplomacie	17
5. ČESKÁ ZAHRANIČNÍ SLUŽBA – ÚŘAD MZV	19
5.1. Současná situace MZV	19
5.2. Návrhy změn a opatření	20
5.3. Závěr	22

1. ÚVOD

Možnost samostatně formulovat zahraniční politiku je jedním ze základních znaků suverenity státu. Každý stát má právo na to, aby vhodně zvolenou zahraniční politikou hájil své vlastní národní zájmy. Především pro malé státy je viditelná, aktivní a zřetelně formulovaná zahraniční politika jednou z cest, jak se lépe prosadit v současném systému mezinárodních vztahů.

Za základní pilíř soustavy mezinárodních vztahů nadále pokládáme národní stát. Národní stát, tak jak se vyvinul v době poměrně nedávné, považujeme za ryze politickou (nikoliv etnickou) kategorii a i v dnešním globalizovaném a politicky i ekonomicky se integrujícím světě za stále užitečný nástroj ke správě věcí veřejných. Nenahraditelnost národního státu je určena zejména společným národním jazykem, společně interpretovanou historickou zkušeností a z nich plynoucí společnou národní identitou, ale také přímým vlivem a kontrolou voličů na chování národní politické elity.

2. TEORETICKÁ VÝCHODISKA ZAHRANIČNÍ POLITIKY

2.1. ČESKÉ ZÁJMY

Českou zahraniční politiku chápeme jako organizované úsilí o dosažení specifikovaných zájmů, označovaných zpravidla jako zájmy národní, v systému mezinárodních vztahů.

České národní zájmy vycházejí z tradic české státní ideje, která se osvědčila jako trvale perspektivní formulace české identity.

K našim zájmům politickým a bezpečnostním patří zejména: zajištění dlouhodobé stability, prosperity a bezpečnosti, územní celistvosti, demokratického uspořádání, politické svrchovanosti a nezávislosti států.

V našem zájmu je také upevňování takového mezinárodního právního a institucionálního prostředí, v němž budou platit stejná pravidla pro velmoci i pro malé státy a kde budou existovat možnosti efektivního řešení stávajících i budoucích krizových situací.

Klíčovým hospodářským zájmem je naše plné začlenění do celosvětové obchodní výměny a toku zahraničních investic, a tedy získání adekvátního podílu na „globálně dosažitelném blahobytu“.

2.2. CHARAKTERISTIKA SOUČASNÉHO MEZINÁRODNÍHO PROSTŘEDÍ

V systému mezinárodních vztahů působí dnes řada jednotlivých aktérů (národních organizací, národních států, politických sil a dalších) s nejrůznějšími, mnohdy protichůdnými zájmy. Celosvětové trendy na začátku 21. století jsou charakterizovány zejména změnou bezpečnostních ohrožení po pádu železné opony a konci tzv. „bipolárního“ světa, dále probíhajícími procesy ekonomické a politické integrace, prudkým technologickým rozvojem, objevením se nových (ekologických) rizik i růstem významu mimoevropského rozměru soustavy mezinárodních vztahů. Za určující pro současnou podobu světa považujeme tři paralelně probíhající procesy:

a) Rostoucí vliv ekonomiky na politiku – tedy „ekonomizace“ systému mezinárodních vztahů.

Ekonomický zájem státu rozhodujícím způsobem určuje jeho chování v soustavě mezinárodních vztahů. Ekonomická síla státu je kritériem jeho moci a jeho významu v celém systému.

Změna čistě mocenských (zejména vojenskou silou určených) vztahů ve vztahu „ekonomizované“ neznamená konec zájmového soupeření mezi státy. Stá-

ty stále soutěží o lepší výchozí postavení k udržení či zvýšení svého „blahobytu“. Násilná územní expanze (tedy klasické soupeření o prostor) byla nahrazena ekonomickou expanzí (zejména soupeřením o trhy). Dnešními mocenskými nástroji zahraniční politiky jsou ve skutečnosti ekonomické nástroje, obchodní politika atd. Nic na tom nemění ani dlouhodobé a neukončené pokusy o liberalizaci světového obchodu či o vytvoření jednotného mezinárodního právního prostředí.

b) Rostoucí propojování a vzájemné ovlivňování ekonomických a politických subjektů – tedy „globalizace“

Tzv. globalizace je objektivní jev, který probíhá již celá desetiletí. V poslední době se však významně urychlil – a stal se tak viditelnějším, zejména díky dynamickému rozvoji nových technologií a zrychlené výměně informací. Globalizace však neznamená nutnost arbitrárního vytváření velkých integračních celků. Předpokladem úspěšnosti v globalizovaném světě není velikost, ale rychlost, pohyblivost, přizpůsobivost a pružnost. Mezinárodní a nadnárodní organizace se sice mohou rozšiřovat, ale zároveň ztrácejí akceschopnost. S úbytkem akceschopnosti klesá jejich použitelnost jako nástroje k řešení nových výzev. Národní státy mohou operovat rychleji a efektivněji než velká uskupení a jsou vnitřně soudržnější.

c) Změna a rozptýlení bezpečnostních rizik

Po konci bipolárního světa se nejvýznamnějším ohrožením pro náš civilizační okruh (vedle jiných forem organizovaného zločinu) stal mezinárodní terorismus, zaměřený proti modernímu, liberálnímu a demokratickému pojetí západní společnosti. Rozptýlený charakter mezinárodního terorismu činí boj proti němu mimořádně obtížným. Při přímém (ozbrojeném) střetu s fenoménem terorismu většinou nelze využít doposud známé a používané metody vedení války. Dosaďovaný systém mezinárodního práva také neumožňuje a neusnadňuje účinný postih teroristických aktivit. Prevence terorismu (kontroly, nové druhy identifikace, restrikce pohybu osob atd.) zase může lehce přesáhnout do soukromé sféry osobních svobod občanů.

2.3. DŮSLEDKY PRO ČESKOU ZAHRANIČNÍ POLITIKU

Česká republika je středně velkým evropským státem s malou otevřenou ekonomikou, závislou především na zapojení do celosvětové obchodní výměny. Proto „ekonomizace“ systému mezinárodních vztahů přináší státu velikosti ČR určité výhody. Na rozdíl od tradiční mocenské politiky, určené např. vojenskou silou, se může v systému ekonomického soutěžení úspěšně pohybovat i menší stát.

Menší státy zpravidla nemají dostatek síly, aby mohly odstartovat komplexní a dlouhodobé procesy, které postupně mění systém mezinárodních vztahů. Mo-

Realismus místo iluzí

hou však být schopny včas předvídat takové změny, pohotově na ně reagovat a působit, využívat je ve svůj prospěch a těžit z jejich průběhu.

Žádná podoba systému mezinárodních vztahů (ani v Evropě ani nikde jinde ve světě) není stabilní trvale, ale jen dočasně. Neexistuje žádná „finalita“, ale vždy jen dočasná rovnováha systému, která se dynamicky mění. V takovém dynamicky proměnlivém systému se pro Českou republiku skrývá jak riziko, že se může stát objektem zájmu jiných států, tak příležitost k nalézání prostoru pro dosahování vlastních specifických zájmů.

Abychom mohli minimalizovat zmíněné **riziko** a maximalizovat nabídnutou **příležitost**, musíme mít vždy dostatek volnosti pro možné reakce na nové situace. **Zahraniční politika proto nemůže být nikdy definitivní a konečná, v rámci jednou provždy daných a neměnných smluvních svazků.**

Musí být naopak permanentně otevřená změnám a vývoji, musí se řídit aktuální situací a potřebami České republiky.

Tyto skutečnosti si dobře uvědomujeme. Vyplývá z nich pro nás, že:

- 1. Česká zahraniční politika musí být důsledně realistická, praktická a střízlivá, prosta mesiášství i altruismu, na který nemá reálné prostředky.**
- 2. Základním měřítkem úspěšnosti české zahraniční politiky musí být její účelnost a ne abstraktně pojímaná „správnost“.**
- 3. Zahraničně politické ambice ČR musí respektovat naše geografické, geopolitické a demografické postavení, musí být přiměřené naší velikosti a významu, našemu ekonomickému potenciálu.**
- 4. V případě potřeby však musí česká zahraniční politika projevit dostatek odvahy, ofenzivního jednání a tvořivosti místo tradičního opatrnického vyčkávání.**

3. MULTILATERÁLNÍ A BILATERÁLNÍ VZTAHY

Velká část zahraničně politických interakcí se odehrává uvnitř mezinárodních a nadnárodních politických, ekonomických a bezpečnostních organizací. Ty však nejsou samy o sobě cílem nějaké politiky, ale pouze prostředkem k jejímu provádění. Chceme proto mezi těmito organizacemi diferencovat podle stupně jejich užitečnosti a praktičnosti.

Kvalitní bilaterální vztahy jsou pro náš stát a jeho váhu na mezinárodní úrovni nenahraditelné. Proto budeme dbát na to, aby se naše bilaterální vztahy rozvíjely a vytvářely mj. dobrý základ pro naše působení na multilaterální úrovni. Budeme podporovat dobré a rovnoprávné vztahy se všemi našimi sousedy, s důležitými evropskými a světovými demokratickými mocnostmi a s důležitými státy v dalších politicky a ekonomicky významných regionech a oblastech ve světě.

3.1. EVROPSKÁ UNIE

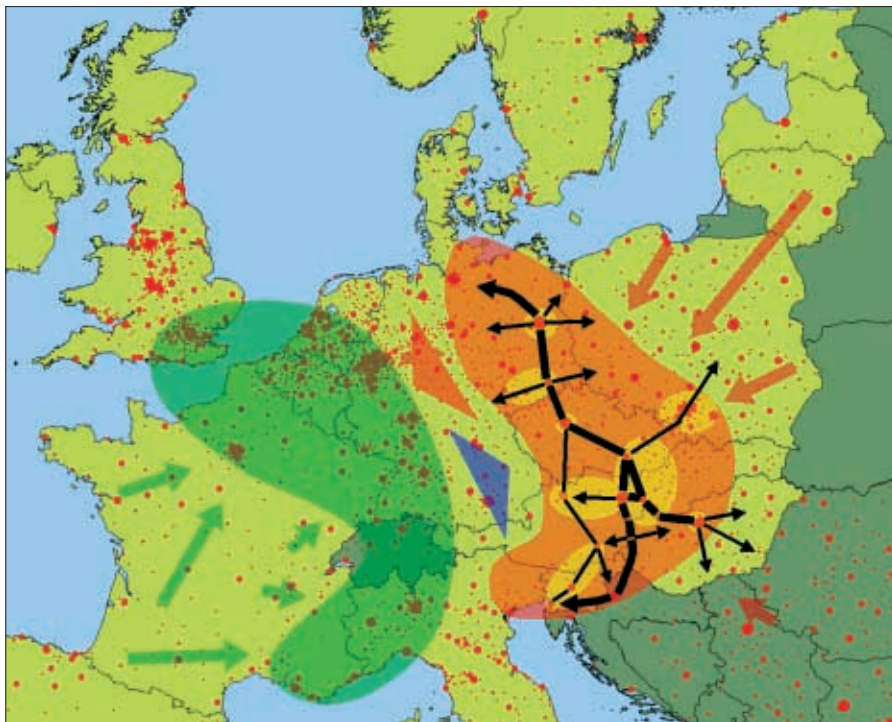
a) Současnost a budoucnost evropské integrace

Vstup ČR do EU, který se završil 1. 5. 2004, byl pro nás strategickým cílem z důvodů ekonomických i politických a odpovídal také mínění drtivé většiny našich voličů. Za pozitivum našeho vstupu do EU považujeme otevření velkého politického a hospodářského prostoru a implementaci té části evropského práva, která přispěla ke zlepšení právního prostředí v ČR. Největší výhodou EU a základem evropské integrace pro nás stále zůstává jednotný evropský trh.

Na EU je ovšem třeba se dívat realisticky jako na směs liberalizujících i regulujících prvků, mezivládního i nadnárodního způsobu rozhodování, spolupráce i střetů zájmů. Evropský integrační proces je negativně zatížen některými rezidui minulosti – jde zejména o již překonaný model přerозdělovacího sociálního státu a o některé ochranné politiky (společná zemědělská politika). Také přemíra regulačních opatření, obsažených v komunitárním právu, podvazuje hospodářský růst jednotlivých evropských ekonomik a snižuje jejich konkurenceschopnost.

Vstupem do Evropské unie se stáváme aktivním spolutvůrcem evropské integrace, a tuto příležitost je třeba využít. Česká republika patří ke středně velkým zemím EU, mezi novými členy k ekonomicky nejvyspělejším. České země jsou jednak součástí tradičně neklidného středoevropského prostoru „mezi Německem a Ruskem“, zároveň ale také součástí jedné ze dvou tradičních severojižních geopolitických vertikál, které vždy v Evropě tvořily prostor ekonomického růstu, a tedy blahobytu a prosperity.

Realismus místo iluzí

Dvě vertikální geopolitické oblasti Evropy (Londýn-Milán, Berlín-Praha-Vídeň), charakterizované tradičně nadprůměrnou hospodářskou dynamikou, rozvojem průmyslu a infrastruktury od středověku až do 2. světové války. Tehdy byla jedna z těchto růstových oblastí uměle přerušena (potenciál k jejímu obnovení však nikdy nezanikl), druhá se stala základem evropské ekonomické integrace.

V našem vztahu k evropské integraci a při našem chování uvnitř EU musíme proto zohlednit naše negativní i pozitivní historické zkušenosti, zaujmout pozici úměrnou našemu geografickému a geopolitickému postavení a chránit naše vlastní zájmy.

Dnešní Evropská unie stojí na řadě smluvních vztahů mezi stále rostoucím počtem evropských států. Základní tendencí těchto vztahů doposud byla snaha o neustálé „prohlubování“ integrace. Sada evropských smluv z poslední dekády (Maastrichtská smlouva, Amsterdamská smlouva, Smlouva z Nice), která do tvořila současnou podobu integrace od Evropských společenství k Evropské unii, se zejména snažila o postupné vytváření politické unie, která by působila jako jednotný celek na světové politické scéně. Ještě dále zašel v tomto směru návrh „Smlouvy, zakládající ústavu pro Evropu“. V této smlouvě navrhly prointegrační názorové proudy další „federalizaci“ a „komunitarizaci“ EU – tedy další re-

dukci práva veta jednotlivých členů, změnu hlasovací váhy jednotlivých členských států ve prospěch velkých států, rozšíření většinového rozhodování v EU a další převádění významných pravomocí na evropskou úroveň. Nejradiálněji názory pak počítají s vytvořením celoevropské federace – tedy měnové, fiskální i zahraničně politické a obranné unie, vybavené celoevropskými legislativními i exekutivními orgány.

Takový vývoj by ovšem vedl k významnému vyprázdnění, nebo dokonce k zániku státních suverenity jednotlivých členských zemí EU. Tím by samozřejmě byly daleko méně postiženy velké a lidnaté státy, než státy středně velké či malé, které by ztratily vliv na rozhodovací procesy v EU, a tedy i na to, co se dotýká jejich vlastních národních zájmů. Tento systém by – vzhledem k složitosti struktury EU – též dále vzdaloval rozdíly mezi politikou a občany, znamenal by prohloubení demokratického deficitu EU a další zamlžení demokratické kontroly voličů nad volenými politickými reprezentacemi. **Proto je zcela v rozporu s našimi národními zájmy, a jako takový je nepřijatelný. Naším zájmem je takové institucionální uspořádání a rozhodovací procedury EU, které zajistí co největší dosažitelnou rovnoprávnost mezi všemi členskými státy EU, bez ohledu na jejich velikost a počet obyvatel.**

Popsané představy o jednosměrné, stále pokračující unifikaci ovšem stále více narážejí na realitu dnešního světa a samotné Evropy i na dosažitelné hranice integrace. Každé rozšíření EU, včetně posledního přijetí 10 nových členů, totiž proběhlo na úkor její vnitřní soudržnosti a akceschopnosti, snížilo pravděpodobnost dosažení konsenzu a zvýšilo neschopnost EU reagovat na aktuální politický i ekonomický vývoj ve světě. EU tak postupně ztrácí svou „přidanou hodnotu“ celku, který mohl sloužit zejména státům malé a střední velikosti (jako je ČR) v roli jednoho z možných prostředků pro realizaci jejich národních zájmů v mezinárodním prostředí. Rozšiřování EU vede k rozvolnění vnitřních vazeb a k oslabení možností ovlivňovat z evropské úrovně politiku členských zemí. Mnohé členské země si to již dobře uvědomují, a proto začínají používat evropskou rétoriku pouze jako pláštík pro své vlastní národní zájmy. Integrovaní linii sledují pouze tam, kde je to pro ně výhodné (např. pokusy velkých zemí o vytvoření společné zahraniční politiky), zatímco tam, kde to výhodné není, jsou ochotny tvrdě se stavět proti (odpor týchž zemí proti snahám o fiskální disciplínu, určenou tzv. Paktem stability EU). Role národních států jako základních stavebních kamenů evropské integrace se proto nejen nebude zmenšovat, ale v budoucnu možná ještě vzroste. **Realistická česká zahraniční politika by proto měla počítat s tím, že těžiště politického rozhodování se bude naopak postupně přesouvat z centrální evropské úrovně spíše na úroveň bilaterálních vztahů mezi jednotlivými členy EU, kde bude docházet k vytváření zájmových koalic. Do budoucna je třeba zásadně změnit dosavadní jednosměrné unifikační paradigma evropské integrace směrem k modelu „vícerýchlostní“ integrace, v němž koexistují různé skupiny států v různém stupni integrace podle svých vlastních zájmů a priorit.**

Realismus místo iluzí

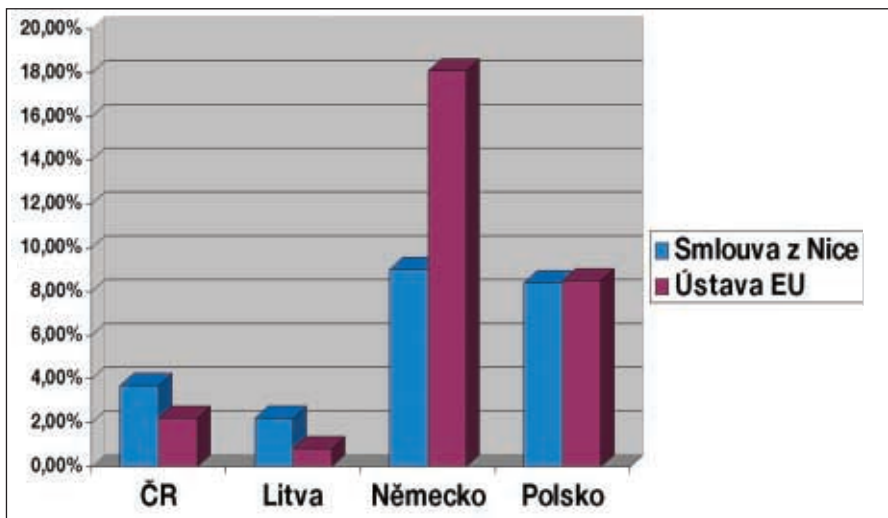
Pokud jde o společnou evropskou zahraniční politiku, musí být i nadále založena na principu dobrovolnosti a jednomyslnosti. Snaha o nucené společné pozice či zavádění arbitrárních hlasovacích mechanismů do této oblasti, jsou nepřijatelné. Společná evropská zahraniční politika se nesmí stát pouhým nástrojem některých evropských mocností ke znásobení jejich postavení v systému mezinárodních vztahů. Rozhodujícím orgánem tvorby společné zahraniční politiky musí být i nadále Rada EU, která reflektuje názory národních politických reprezentací. Postoje evropské zahraniční politiky nesmí vést k oslabení transatlantické vazby, či dokonce ke konkurenci mezi Evropou a USA. Je nezbytné, aby společná evropská zahraniční politika věnovala pozornost zejména koordinaci postojů vůči jejímu nejbližšímu okolí a sousedům EU (severní Afrika, Blízký a Střední východ, Turecko, východní Evropa), aby napomáhala rozvoji stability a prosperity v těchto oblastech, a přispívala tím i ke stabilitě a bezpečnosti EU. EU musí zůstat otevřenou strukturou, která bude v rámci své budoucí pružné podoby schopna nabídnout různé formy partnerství včetně plného členství těm ze svých sousedů, kteří o to projeví zájem a splní pro takové partnerství či členství nezbytné podmínky.

b) Tzv. Evropská „ústava“

- „Smlouva, zakládající ústavu pro Evropu“, byla dojednána v červnu 2004 a podepsána vládami členských zemí EU v říjnu 2004. Od té doby běží její dvouletá ratifikační lhůta ve všech 25 členských zemích EU. Pokud ji některá z členských zemí neschválí, smlouva nevstoupí v platnost.
- „Ústava“ představuje kvalitativní zlom evropského integračního procesu. Dosavadní průběh integrace byl založen na průběžném revidování stávajících smluv, tvořících primární právo EU. Tyto revize byly založeny na zkušenosti s funkcionálním chodem ES, resp. EU. „Ústava“ tuto zvyklost opouští, neboť nevznikla na základě zkušeností s fungováním předchozí Smlouvy z Nice, ale byla připravována už v době, kdy Smlouva z Nice teprve vstupovala v platnost.
- Nejvýznamnější změnou, obsaženou v „ústavě“ je opuštění systému „degresivní proporcionality“ při hlasování v Radě EU, který byl jedním ze základních principů integrace. Tento systém „vážení hlasů“ byl založen na ochraně zájmů malých států tím, že jim dával větší váhu, než odpovídalo počtu jejich obyvatel. V „ústavě“ je nahrazen tzv. populačním principem, který posuzuje váhu každého státu podle počtu jeho obyvatel. V praxi to znamená, že váha našich hlasů v Radě EU se snižuje z dosavadních 3,7% na 2,2%, zatímco např. váha Německa roste na víc než dvojnásobek oproti současnému stavu.
- Zároveň se nových více než třicet oblastí politiky, o nichž se doposud mohlo rozhodnout pouze jednomyslně, přesouvá do většinového hlasování v Radě EU podle svrchu popsaného systému. Možnost ČR efektivně ovlivnit změny

Srovnání váhy členských států v Radě EU

v těchto oblastech (které pak budou mít přímý vliv na život občanů v ČR) se tak významně snižuje.

- „Ústava“ také vybavuje EU některými základními atributy státu – konečností tak činí již svým samotným názvem. Zavádí funkci „prezidenta“ a „ministra zahraničí“ EU. Přiznává EU vlastní mezinárodně právní subjektivitu, která jí umožňuje zastupovat členské státy navenek a sjednávat jejich jménem mezinárodní smlouvy.
- „Ústava“ ruší dosavadní strukturu EU (tzv. 3 pilíře) a pokračuje v „komunitarizaci“ politik, doposud spadajících do oblasti mezivládní spolupráce, zejména ve věcech justice a vnitřní bezpečnosti, ale i zahraniční a bezpečnostní politiky.
- „Ústava“ obsahuje jako právně závaznou Chartu základních práv a svobod. Její interpretace Evropským soudním dvorem může mít dopady do národní pracovní, sociální a zdravotní legislativy.
- „Ústava“ je ve svém důsledku mocenským nástrojem tzv. „tvrdého jádra“ EU, posilujícím jeho vliv tváří v tvář rostoucímu počtu členů EU, kteří zvyšují heterogenitu EU i pluralitu názorů na její budoucí charakter a směřování.

Přijetí evropské „ústavy“ je pro ČR ve všech ohledech nevýhodné, protože zhoršuje naše postavení v EU oproti stávajícímu stavu. Proto je třeba tento smluvní dokument odmítnout. Odmítnutí nebude mít pro evropskou integraci žádné katastrofické důsledky, naopak umožní se lépe vyrovnat se současnou vlnou rozšíření EU a otevře prostor pro jednání o takové podobě EU, která by lépe odpovídala výzvam 21. století.

3.2. TRANSATLANTICKÁ VAZBA, NATO

Pokud jde o zajištění bezpečnosti ČR, považujeme za nezbytné zdůraznit následující: události z 11. září 2001 podtrhly nedělitelnost euroatlantického bezpečnostního prostoru a nezbytnost posilování transatlantického jádra demokratické civilizace. Šlo o kruté završení dekády, v níž docházelo k trvalému podceňování nových bezpečnostních rizik a ke snahám o bezpečnostní „emancipaci“ Evropy vytvářením autonomní zahraniční a bezpečnostní politiky nezávisle či dokonce v protikladu k USA. V kombinaci s implicitním antiamerikanismem některých evropských kruhů a s politikou ústupků, smiřování se i obchodních vazeb vůči některým nedemokratickým mimoevropským režimům (která je někdy v Evropě patrná) pokračování takového trendu strategicky ohrozilo a oslabilo evropskou (a tedy i českou) bezpečnost a stabilitu.

Nejvýznamnějším ztělesněním transatlantické vazby je Organizace Severoatlantické smlouvy – NATO, která se jako nejúspěšnější vojensko politická aliance historie dokázala adaptovat úspěšně na novou bezpečnostní a politickou situaci po skončení studené války. I když určujícím principem činnosti NATO nadále zůstává kolektivní obrana, aliance zařadila do své působnosti nové úkoly, jako je rozšiřování pásma stability, prevence konfliktů, ochrana před šířením zbraní hromadného ničení atd.

Vstup ČR do NATO považujeme za doposud nejvýznamnější úspěch české zahraniční politiky po roce 1989.

Podporujeme výraznější převzetí odpovědnosti evropských členů NATO za společnou transatlantickou bezpečnost. Žádný evropský projekt v obranné a bezpečnostní oblasti však nesmí vést k oslabení NATO. Institucionální i praktické budování evropských bezpečnostních a obranných prostředků EU nesmí být alternativou či protiváhou transatlantické bezpečnostní vazbě, ale musí probíhat komplementárně. Česká republika se bude podílet na plnění cílů v rámci Evropské společné obranné a bezpečnostní politiky pouze do té míry a v těch oblastech, které budou slučitelné s cíly výstavby v rámci NATO a v souladu se závěry tzv. dohody Berlin Plus. Stejně tak podporujeme plnění závěrů pražského summitu NATO, včetně tzv. Pražských závazků.

Americká angažovanost v Evropě v rámci NATO je pro nás zárukou obrany obecných zájmů euroatlantické civilizace a dlouhodobě nezbytnou podmínkou evropské bezpečnosti a stability. Proto existenci různých forem americké vojenské přítomnosti v členských zemích NATO budeme i nadále podporovat.

USA jsou také jediným členem aliance, který disponuje dostatečnou schopností přenášet strategickou vojenskou sílu do geograficky vzdálenějších oblastí, jejichž případná nestabilita se nejruznějšími způsoby může dotknout bezpečnosti a stability Evropy. Jako spojenci USA v NATO budeme v případě potřeby připraveni politicky i jinak podporovat taková opatření, která povedou k eliminaci možných ohrožení ve světě.

Vítáme rozšíření NATO o sedm nových členů, které bylo stvrzeno na letošním summitu v Istanbulu a věříme, že toto rozšíření přispěje k doktríně flexibility aliance. Proces rozšiřování i vnitřní transformace NATO by neměl být vnímán jako ofenzivní krok vůči ostatním státům či nadnárodním organizacím, ale naopak jako výraz vědomí nedělitelné bezpečnosti všech aktérů současného mezinárodního systému. Podporujeme proto rozvíjení politického dialogu a spolupráce v rámci Rady NATO–Rusko.

3.3. BILATERÁLNÍ VZTAHY

a) Vztahy se sousedními zeměmi

Sousední státy jsou bezesporu našimi důležitými partnery (jak politicky, tak ekonomicky), neznamená to však, že se musíme ve všem a vždy shodnout na identických pozicích.

Polsko je náš druhý největší soused, svou velikostí a polohou mimořádně důležitý stát ve středoevropském prostoru a potenciálně náš nejvýznamnější politický spojenec v tomto prostoru. Proto máme zájem na dlouhodobě pozitivních vztazích. V posledních letech dosahují naše vztahy vysoké úrovně, která vyplývá z podobných zájmů a blízkých stanovisek a mají i nadále velmi slibnou budoucnost.

Podobně se **Slovenskem** máme zájem na udržení specifické úrovně vzájemných vztahů, mj. zohledňující minulost ve společném státě, ale také umocněné inspirativním průběhem současných slovenských ekonomických reforem.

Významnou roli v české zahraniční politice hrálo a bude hrát **Německo** – náš největší soused a zároveň náš největší obchodní partner. Vůči Německu je třeba udržet korektní a přátelské vztahy a najít vyvážený „modus vivendi“, který nebude ani podbíživý ani přezíravý. Ekonomický vliv Německa v ČR je a zůstane nesporný – nemůže se však transformovat do takové podoby politického vlivu, který by nás dovedl k akceptování pro nás nevýhodných politických postojů (např. v otázce budoucí podoby evropské integrace). Vzájemné vztahy se musí důsledně orientovat pouze na budoucnost, problémy společné minulosti jsou pro nás definitivně uzavřeny česko-německou deklarací a deklarací Poslanecké sněmovny z r. 2002. Jakýkoliv pokus o retroaktivní majetkovou a právní revizi minulosti je pro nás nepřijatelný a nemá oporu v mezinárodním právu. Vítáme, že realisticky smýšlející většina německé politické scény postupně akceptuje tyto skutečnosti jako nesporné.

Ve vztazích s **Rakouskem** vidíme potenciál k dalšímu zlepšování. Tyto vztahy byly v minulosti poznamenány spory o svrchovanost v oblasti energetické politiky (včetně využívání jaderné energie) a o některé důsledky poválečného uspořádání. Tyto záležitosti považujeme nadále za bezpředmětné a smluvně vyřešené (dohoda z Melku, bilaterální smlouva z roku 1974) a hodláme naše vztahy orientovat do budoucna a k praktickým problémům, souvisejícím např. s dopravou, obchodem, příhraničním režimem či zaměstnáváním.

Realismus místo iluzí

b) Vztahy s ostatními zeměmi EU

ČR bezesporu musí pečovat o kontinuitu vztahů s velkými a významnými kontinentálními zeměmi EU – **Francií, Itálií, Španělskem**. Zároveň však je třeba výrazně prohlubovat bilaterální vztahy především s těmi evropskými zeměmi, s nimiž můžeme najít společné zájmy: v názorech na proces evropské integrace, v důrazu na atlantickou vazbu či na uvolňování mezinárodního obchodu. Je třeba otevřít možnost vytvářet v budoucnu zájmová uskupení, která vyváží geopolitickou situaci v rámci EU. Mělo by nám jít především o severní křídlo EU – **Velkou Británii, Pobaltí, severské země** – dále o některé země naší „váhové kategorie“ jako je **Portugalsko** a další.

c) Vztahy s dalšími evropskými zeměmi a regiony

ČR musí mít prioritní zájem na stabilizaci a demokratizaci situace ve východní Evropě (**Ukrajina, Bělorusko**) a na **Balkáně** a o postupné zapojení těchto zemí do evropských struktur. Po vstupu Bulharska, Rumunska, popř. Chorvatska do EU musíme perspektivně podporovat členství těch dalších zemí, které o to projeví zájem a splní vstupní podmínky, včetně **Turecka**.

d) Vztahy s dalšími důležitými zeměmi

Nejvýznamnější demokratickou světovou mocností dneška zůstávají **Spojené státy americké**. Uvědomujeme si klíčové postavení USA v současném mezinárodním uspořádání, a proto rozvoji vztahů s nimi chceme věnovat zvláštní pozornost. Jako zcela zásadní věc podporujeme a prosazujeme myšlenku atlantického konzervatismu, tj. zachování a prohlubování transatlantické politicko bezpečnostní vazby. Všestranně dobré, přátelské a spojenecké vztahy s USA považujeme za nejvlastnější vyjádření našich národních zájmů. Máme zájem na rozšíření hospodářské angažovanosti USA v Evropě a u nás, a jsme přesvědčeni, že jediná perspektiva budoucích transatlantických vztahů leží v jejich podstatném rozšíření z bezpečnostní oblasti i na ekonomickou a perspektivně i na politickou oblast.

Naše politika k **Rusku** bude určena zájmem na bezproblémových vztazích a zároveň na takovém vývoji, který vyloučí případnou snahu o obnovu geopolitického vlivu Ruska ve střední Evropě a povede k ekonomické i politické stabilizaci Ruska.

d) Vztahy k regionům a geografickým oblastem mimo Evropu

Vstupem do EU jsme získali nové sousedy. ČR jako člen EU musí také přijmout spoluzodpovědnost za blízké okolí EU, přispět k rozvoji sousedských vztahů k tomuto blízkému okolí i k jeho stabilitě a bezpečnosti. To se týká zemí **Maghribu, Mashreku, Blízkého a Středního východu**. Zde je navíc možno – v pozměněné podobě a pouze částečně – zužitkovat i ozvuky některých vazeb z dob bývalého Československa.

Uvědomujeme si rostoucí důležitost vzdálenějšího mimoevropského rozměru soustavy mezinárodních vztahů. Státy Asie, Afriky a Latinské Ameriky dnes sdružují drtivou většinu obyvatel celé planety. Ačkoliv se – kromě ekonomické velmoci Japonska – dnes podílejí na světové obchodní výměně menšinovým podílem, řada z nich disponuje velkým ekonomickým i politickým potenciálem. Patří sem nejlidnatější státy světa **Čína, Indie**), země s velkou ekonomickou dynamikou (část jihovýchodní Asie), země patřící k důležitým ekonomickým uskupením (Mercosur aj.).

Úroveň našich vztahů s těmito zeměmi nepovažujeme za dostatečnou, chceme navazovat na existující tradice bilaterálních vztahů a podporujeme cílevědomé vytváření dalších podmínek pro rozvoj vzájemně výhodných vztahů především v ekonomické oblasti, pokud tomu nebudou bránit závažné politické nebo bezpečnostní důvody.

Celá řada států tzv. třetího světa se potýká s naléhavými sociálními, ekonomickými, ekologickými a dalšími problémy, nebo s existencí režimů, které – při veškerém respektu ke kulturním a filozofickým odlišnostem – jsou podle našich měřítek problematické či dokonce nedemokratické. Tyto skutečnosti mohou být potenciálními zdroji nestability, konfliktů, migrace a dalších rizikových jevů. Stavíme se za reálnou pomoc rozvinutého světového společenství těmto zemím, tak aby v nich došlo k trvalé stabilizaci poměrů a k hospodářskému vzestupu. Na této pomoci se hodláme nadále v rámci svých možností podílet.

4. EKONOMICKÁ DIPLOMACIE

V době „ekonomizace“ systému mezinárodních vztahů roste význam ekonomické diplomacie nad klasicky (mocensky) pojiňmanou zahraniční politikou. Stává se z ní klíčový nástroj potenciálního úspěchu zejména malých států (jako ČR) v systému mezinárodních vztahů.

V „ekonomizovaném“ systému mezinárodních vztahů je každý stát víceméně „firmou“, která se musí přizpůsobovat měnícím se podmínkám na trhu s cílem zajistit si prosperitu. Ekonomická diplomacie je nástrojem takového „tržního“ chování státu – působením ekonomické diplomacie se dosahuje politických cílů jako je růst blahobytu, bezpečnosti a vlivu daného státu. ČR by se proto měla soustředit na vybudování efektivního modelu ekonomické diplomacie jako základního nástroje své zahraniční politiky.

4.1. ČR V SYSTÉMU MEZINÁRODNÍ OBCHODNÍ VÝMĚNY

Navzdory tzv. globalizaci je drtivá většina (přes 75 %) objemu světového obchodu realizována mezi průmyslově vyspělými zeměmi USA, Evropy a jihovýchodní Asie. Podíl zbytku světa na tomto objemu se v dohledné době velmi pravděpodobně nezvýší. Pokud jde o ČR, již dnes jsou více než dvě třetiny našeho zahraničního obchodu realizovány s jednotným trhem EU.

Pozice ČR v dnešní Evropě je navíc relativně výhodná. Rozšíření EU (ve spojitosti s dalším rozšiřováním v budoucnosti) posouvá těžiště EU směrem na východ a tedy naším směrem. Zároveň má ČR, ve srovnání se svými potenciálními konkurenty, některé komparativní výhody (kvalifikovaná pracovní síla, průmyslová tradice, kulturní a národnostní homogenita atd.). Česká republika může aspirovat na jednu z klíčových pozic v centrálním regionu evropského kontinentu, pokud dobře využije svou příležitost.

Do budoucna to znamená, že hlavním operačním prostorem pro naši ekonomickou diplomacii nadále je a bude Evropa a jednotný evropský trh.

Neznamená to samozřejmě přehlížení tzv. záložních trhů a odbytišť pro naši produkci. Ty je však třeba budovat především tam, kde se pro to nabízejí skutečné možnosti, v reálném čase a s reálnými výnosy. To se týká především některých vybraných trhů tzv. třetího světa, kde je nutno odpovědně analyzovat, které z nich jsou pro nás skutečně zajímavé a perspektivní. Také česká rozvojová pomoc jednotlivým zemím třetího světa musí být podmíněna v první řadě ekonomickými a obchodními kritérii a tím, jaký přínos z takových vazeb vznikne národnímu hospodářství.

4.2. ÚKOLY EKONOMICKÉ DIPLOMACIE

Úspěšnost české ekonomické diplomacie je podmíněna několika předpoklady:

a) Jasná kompetence

Ekonomická diplomacie se musí umět soustředit na dosažitelný počet cílů, nepůsobit roztržštěně, nepřeceňovat ani nepodceňovat možnosti ČR. Musí být schopna rychlých a koordinovaných akcí. Nesmí se zaplétat ve složitých rozhodovací procesech, v bezpočtu zúčastněných institucí, v nejasně vymezených kompetencích. **To vyžaduje jednoznačnou zodpovědnost pouze jednoho ministerstva.**

MPO má svou nezastupitelnou úlohu ve vnitřní hospodářské politice a formování ekonomického prostředí, MZV má zas nezastupitelnou úlohu ve vnější reprezentaci a zastupování zájmů země navenek.

Vzhledem k tomu, že obchodní politika je nástrojem zahraniční politiky, patří zahraniční obchod svou podstatou do zodpovědnosti MZV. To je možno řešit pouze změnou kompetenčního zákona a organizačním i personálním převedením té části MPO, zaměřené na zahraniční obchod, do struktury MZV.

b) Kvalita na zastupitelských úřadech

V době ekonomické diplomacie mnohé funkce klasické diplomacie, známé z minulosti, ztrácejí svůj význam. **Diplomacie se proto musí přizpůsobit novým podmínkám, a to zejména tam, kde dochází k bezprostřednímu styku s ekonomickou realitou země vyslání, tedy na zastupitelských úřadech (ZÚ).**

ZÚ musí být domácím ekonomickým subjektům a pracovištím schopny poskytnout širokou škálu služeb jako je trvalý přísun informací ze zahraničních trhů, statistické údaje, ekonomické trendy a výhledy dané země, její politické a právní prostředí, exportní a investiční příležitosti, dále získávat informaci o zahraničních předpisech, normách a technických požadavcích, umět poskytnout pomoc při schvalovacích řízeních tuzemských výrobků v zahraničí, případně zajišťovat konzultace specialistů v technických otázkách, pomoci při budování prodejní sítě a vytváření obchodních a průmyslových středisek v zahraničí apod.

ZÚ musí být vedeny lidmi manažerského typu, schopnými řídit tým, jimž není ekonomická a obchodní problematika vzdálená a kteří umějí spolupracovat s podnikovou a podnikatelskou sférou, se zájmovými a profesními svazy i s médii a zajišťovat kvalitní marketingovou propagaci ČR.

Při přípravě či doškolování aktivních diplomatů je třeba zajistit maximální průchodnost mezi diplomacií a ekonomickou sférou, zejména konkrétními podniky či exportními firmami, tak aby diplomaté získali použitelné a praktické znalosti, zkušenosti a dovednosti pro výkon své funkce.

c) Marketing České republiky

Malá země nemá automaticky zaručenu pozornost okolního světa, jako mají velmoci či vlivné státy. V soudobé „globální vesnici“ bude ČR vidět, pouze bude-li provádět vlastní, ofenzivní a vysoce profesionální public relations (PR). Proto musí mít ČR zformulovány vhodnou koncepci komunikační kampaně, která vytvoří její co nejpříznivější a nejpřitažlivější obrázek ve světě, a vyrovná tak handicap velikosti či ekonomické síly. I to je úkol, na kterém se česká zahraniční politika musí podílet a musí za něj nést spoluzodpovědnost.

Budoucí „image“ či „značka“ České republiky musí být jednotná, snadno uchopitelná a přetavitelná do několika málo srozumitelných mediálních symbolů. Nemůže se již omezit pouze na oblast turistiky či kultury, ale musí představit ČR také z hlediska ekonomického – tedy jako zemi přitažlivou pro obchod, investice či podnikání.

MZV musí do zásad své práce zakotvit poznatek, že PR či práce s médii patří dnes neoddělitelně k nástrojům zahraniční politiky. Česká diplomacie proto musí v budoucnu umět vybavit své pracovníky i mediálním vzděláváním, komunikačními dovednostmi a základními znalostmi PR strategií.

5. ČESKÁ ZAHRANIČNÍ SLUŽBA – ÚŘAD MZV

ODS vždy razila a rází heslo: **Malý, ale silný stát tam, kde jeho role je nezastupitelná.**

Protože stát je výsostným garantem zahraniční politiky, musí tato teze platit zejména pro ministerstvo zahraničních věcí a pod něj spadající organizace. To znamená, že prostředkem k naplňování cílů české zahraniční politiky musí být **kvalitní, efektivní a přiměřeně honorovaná zahraniční služba.**

5.1. SOUČASNÁ SITUACE MZV

Strukturální, personální a rozpočtový vývoj MZV od roku 1998 (tedy od nástupu ČSSD, příp. jí vedených koalic ve vládě) se vyznačuje několika následujícími protichůdnými tendencemi:

- 1) na jedné straně vzrostl počet odborů, sekcí a zastupitelských úřadů v zahraničí (ČR má např. v současné době **120** velvyslanectví, generálních konzulátů a zastoupení u multilaterálních organizací, v roce 1998 to však bylo jen **110** úřadů),
- 2) na druhé straně tzv. „reforma veřejných financí“ v podání současné vlády arbitrárně vyžaduje během tří let **každoroční snižování počtu pracovníků MZV**,
- 3) přestože objem státního rozpočtu roste, podíl kapitoly MZV (jako jednoho z nejmenších konzumentů rozpočtových výdajů!) na celkových výdajích státního rozpočtu dlouhodobě klesá, **a to od 0,65% v roce 1998 až na současných 0,5%**,
- 4) zároveň v minulém období vznikly české zahraniční službě některé **nové povinnosti**, zejména v souvislosti s přistoupením k NATO a EU.

Rozpočtový rok	Výdaje MZV	Změna	tj. %	Výdaje SR	Procento SR
1998	3 489,2			536 635,0	0,650 %
1999	3 729,5	240,3	6,44 %	605 127,0	0,616 %
2000	3 965,0	235,5	5,94 %	627 336,0	0,632 %
2001	4 421,2	456,2	10,32 %	685 177,3	0,645 %
2002	4 868,7	447,5	9,19 %	736 622,7	0,661 %
2003	4 883,3	14,6	0,30 %	795 362,4	0,614 %
2004	4 748,5	-134,8	-2,84 %	862 050,7	0,546 %
2005* původní	4 793,5	45,0	0,94 %	917 600,0	0,522 %
2005** aktuální	4 559,8	-233,7	-5,13 %	908 400,0	0,502 %

* verze z 31. 8. 2004

** Schváleno vládou 21. 9. 2004

Zdroj: Finanční odbor MZV, 22. 9. 2004

5.2. NÁVRHY ZMĚN A OPATŘENÍ

Vzhledem k současnému propadu veřejných financí a nutnosti postupně snižovat deficity veřejných rozpočtů a státní dluh nebude možné řešit financování zahraniční služby nějakým razantním zvyšováním rozpočtu MZV.

Na druhé straně je třeba zajistit, aby tento rozpočet již dále relativně ani absolutně neklesal.

Zároveň je třeba v české zahraniční službě a souvisejících organizacích provést některé strukturální a organizační změny, které mohou vést jak k rozpočtovým rezervám, tak k větší efektivitě. Jde zejména o následující:

a) Zbavit se zbytečných činností

Se vstupem ČR do EU se mnohé záležitosti, které doposud spadaly do sféry vnějších vztahů (zahraniční politiky) dostaly spíše do sféry vnitropolitické. **Není nadále důvodu, aby MZV sloužilo jako koordinační pracoviště pro jednotlivé resortní politiky ve vztahu k EU**, tak jak tomu bylo v průběhu přístupového procesu k EU. Zodpovědnost za formulaci těchto resortních politik je třeba postupně vrátit zpět na příslušné resorty, jejich koordinaci je účelné vést mimo úřad MZV (s nadsázkou lze toto opatření nazvat určitou formou „outsourcingu“), a to na nejvyšší možnou úroveň – úroveň předsedy vlády. Konkrétní organizace takového koordinačního pracoviště může být předmětem dalších diskusí. V souvislosti s touto změnou je třeba se zabývat také strukturou a řízením stálého zastoupení ČR při EU – právě vzhledem k tomu, že monitoruje a pokrývá širokou škálu jednotlivých resortních politik, a proto spotřebuje téměř 8% veškerých vyslaných pracovníků do zahraničí. Jde o to, aby zmíněný ZÚ nenabobtnal do podoby jakéhosi zahraničního meziresortního „superúřadu“, který vůči EU provádí vlastní autonomní politiku.

b) Soustředit na MZV nezbytné kompetence

S ohledem na rostoucí význam ekonomické diplomacie je třeba znovu sjednotit zodpovědnost v oblasti vnějších ekonomických vztahů. Ekonomická diplomacie v podmínkách tržního hospodářství neplní státně dirigistické úkoly jako v minulosti, právě proto však vyžaduje (aby byla úspěšná) jednotné vnější vystupování a prezentaci. Dělbá práce mezi MZV a MPO stále trpí určitou dvojkolejností. Zejména za vlády ČSSD se osobní animozity i různé lobbyistické tlaky promítly až do určité rivality obou úřadů. **Nejradikálnější změna předpokládá úplné kompetenční vyvedení oblasti zahraničního obchodu a podpory exportu z MPO a její zařazení pod MZV – samozřejmě včetně příslušných organizačních složek a personálního zajištění.** Taková změna kompetenčního zákona by ovšem na druhé straně musela být doprovázena také změnou celkové struktury ministerstev, především transformací současného MPO na ekonomické ministerstvo se zodpovědností za další oblasti národního hospodářství, v současné době rozptýlené mezi resorty (doprava, místní rozvoj).

c) Odstranit roztržičnost propagace ČR v zahraničí

Příspěvkové organizace, zabývající se oblastí ekonomické, kulturní a turistické prezentace České republiky v zahraničí, jsou dnes řízeny třemi různými ministerstvy (MZV – Česká centra, MPO – CzechTrade a CzechInvest, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR – CzechTourism). Takový stav je neudržitelný. **Tuto síť je nutno racionálně zredukovat a zjednodušit: např. do podoby jediné organizace s třemi silnými pilíři pro všechny aktivity, propagující ČR v zahraničí** (podpora exportu z ČR a investic do ČR, podpora cestovního ruchu a podpora kultury). Takto lze ušetřit zbytečně a paralelně vynakládané prostředky, a navíc vytvořit větší, viditelnější, a tedy efektivnější organizaci. Taková organizace musí být vedena také k dalšímu rozvoji placených služeb, čímž budou získávány další zdroje k jejímu financování. MZV by pak mělo být jejím zastřešujícím orgánem.

d) Zefektivnit síť zastupitelských úřadů (ZÚ)

Síť našich ZÚ musí být budována intenzivně, ne extenzivně. **Tuto síť je třeba znovu analyzovat a optimalizovat s ohledem na naše skutečné potřeby, jakož i materiální, finanční a personální možnosti státu.** Jen tak lze dosáhnout vyváženosti mezi disponibilními zdroji a potřebami, zatímco současný stav za vyvážený považovat nelze. Uzavření některých úřadů by českou zahraniční službu nejen nepoškodilo, ale zároveň by přineslo možnost službu zkvalitnit, zeštíhlit, finančně lépe ocenit a také zmenšit počet nemovitostí v zahraničí, o které se jménem ČR musí MZV ze zákona starat, a to často v problematických oblastech. Je třeba se také vážně zabývat redukcí z ČR vysílaného oblužného personálu ZÚ a tam, kde je to možné a účelné, využívat místních služeb.

e) Sjednotit poskytování rozvojové pomoci

V budoucnu se nesporně zvýší význam rozvojové pomoci, kterou ČR poskytuje zejména oblastem tzv. třetího světa a ležícím mimo EU. Jde o jeden z nástrojů zahraniční politiky, který umožňuje mj. budování záložních trhů mimo společný trh EU (který nadále zůstane naším hlavním odbytištěm). I zde je patrná administrativní roztržičnost mezi více resortů – proto je nezbytné jasné institucionální vymezení organizace české zahraniční rozvojové pomoci. Koncentrace této agendy pod jedno resortní ministerstvo (MZV) je nejen nezbytná, ale také logická. **Jednou z možností je plné zařazení do organizační struktury MZV. Jinou možností je vytvoření společné organizace s účastí státu (MZV), ale i nevládních organizací, která by zajišťovala koncentrovanou administrativu rozvojové pomoci.** Případný vznik takové instituce ale nesmí znamenat navýšení počtu úředníků, ani růst administrativních nákladů.

f) Zjednodušit organizační strukturu MZV

Organizační struktura MZV v ústředí se sice často měnila, což vzhledem k velkým změnám v úkolech zahraniční služby v posledních 10 letech bylo pochopi-

Realismus místo iluzí

telné. Nepříznivou tendencí, doprovázející tento vývoj, však byla atomizace organizačních jednotek MZV (příliš mnoho, příliš slabých). V současné době proto na MZV existuje řada odborů, které nespĺňují velikostní kritéria ani nároky (v právní účinnosti odkládaného) zákona o státní službě, resp. prováděcích opatření k němu. Také tento aspekt zvyšuje rozpočtové náklady v resortu. **V budoucnosti je proto třeba důsledně nastolit racionální a přehlednou strukturu MZV** (včetně posouzení míry účasti ČR v nejrůznějších multilaterálních organizacích, např. rozbujelé a nefunkční vedlejší agendy OSN).

5.3. ZÁVĚR

Dnes je česká zahraniční služba charakterizována:

- zvětšujícím se počtem organizačních jednotek,
- zmenšujícím se počtem personálu,
- snižujícím se rozpočtem,
- nivelizací v odměňování,
- nedostatkem motivace.

Tento trend chceme a musíme změnit postupnou transformací zahraniční služby, samozřejmě s respektováním současného fiskálního kontextu.

Chceme vytvořit zahraniční službu zeštíhlenou, avšak efektivní a finančně zajištěnou, která se nezabývá zbytečnostmi, ale kvalitně plní činnosti, které jí logicky přísluší a úkoly, které na ni klade politická reprezentace.

Tyto programové teze vycházejí ze zahraničně politických úvah a koncepcí, zpracovaných autorem – stínovým ministrem zahraničí v letech 1998–2003, které doplňují a aktualizují. Dále jsou inspirovány myšlenkami některých diplomatů, analytiků a politiků, s nimiž autor hovořil a konzultoval. Několik pasáží čerpal z materiálů, publikovaných v otevřených zdrojích. „Realismus místo iluzí“ je původně název sborníku autorových článků, vydaného CEPem v roce 2000 – pro výstižnost si jej dovoluujeme použít znovu.

EDIČNÍ ŘADA MODRÁ ŠANCE

Dosud vyšlo:

1. *Vlastimil Tlustý*
Modrá šance pro veřejné finance červenec 2003
2. *Walter Bartoš*
Modrá šance pro vzdělávání – Důvěra a příležitost říjen 2003
3. *Martin Říman*
Modrá šance pro podnikání – Nový růst říjen 2003
4. *Petr Nečas*
Modrá šance pro bezpečí země – Moderní vojsko pro 21. století říjen 2003
5. *Jiří Pospíšil*
Modrá šance pro právo a spravedlnost – Kvalitní právo, pružné soudy prosinec 2003
6. *Bedřich Moldan*
Modrá šance pro životní prostředí – Prostředí pro zdravý život duben 2004
7. *Tomáš Julínek*
Modrá šance pro zdravotnictví – Chtít zdraví červen 2004
8. *Jiří Papež*
Modrá šance pro venkov – Venkov – šance pro všechny srpen 2004
9. *Ivan Langer*
Modrá šance pro slušné lidi – Moderní a bezpečný stát září 2004
10. *Alena Páralová*
Modrá šance pro zvýšení zaměstnanosti – Více svobody, méně regulace říjen 2004
11. *Alena Páralová*
Modrá šance pro svobodu volby v sociálním systému
– Cesta k lidské důstojnosti listopad 2004
12. *Miroslava Němcová*
Modrá šance pro kulturu – Kultura jako způsob života listopad 2004
13. *Jan Zahradil*
Modrá šance pro českou diplomacii – Realismus místo iluzí listopad 2004

Vydala Hlavní kancelář ODS, Jánský vršek 323/13, 118 00 Praha 1
Tel. 234 707 111
e-mail: info@ods.cz, www.ods.cz

ODS © listopad 2004